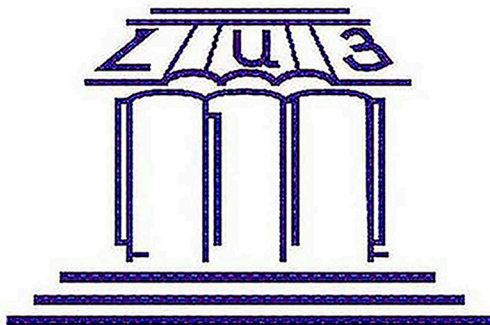

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

631.3

15-16

Ա. Մ. ՄԱԼՃԵՎ

**ԲԵՐՔԱՅԱՎԱՔՄԱՆ
ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ
ՍՏՈՒԳՈՒՄՆ ՅԵՎ ԽՆԵՄՔԸ**

ԽՍՀՄ ԺԱՂՈՎՐԴ. ԿԵՆՏՐՈՆ. ՀՐԱՑԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
Մոսկվա [REDACTED] Ռուսոլ-Դոն

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՐԴ. ԿԵՆՏՐ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՌՈՍՏՈՎԻ ԲԱԺԱՆԾՈՒՆՔ

ԼՈՒՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ ՅԵՎ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

1. Ս. Սնդրեյիվ.—Սոցիալիստական շինարարության նոր ետապը	6 4.
2. Կուլբիկո.—Վուլալը կոլտոզի թնամի	5
3. Գյուղատնտեսական կոլտոնայի կանոնադրություն	2
4. Սալիկ.—Պատասխան ընկեր կոլտոզի իկներին	5
5. Մ. Դիգոյան.—Կոլտոզների մասին	6
6. Վ. Իվանով.—Նոր ետապում	5
7. Գյուղատնտեսական արտերի կանոնադրություն	2
8. Կնաշ աշխատանքը կոլտոզում	8
9. Ս. Սնդրեյիվ.—Հյուս. Կովկ. գյուղատնտեսության սոցվերակա ռուցման խնդիրները	2
10. Կալցիմ.—Խնչպես կազմակերպել և վարել կաթնատնտեսու թյունը կոլտոզներում	8
11. Ս. Սնդր.—Սոցիալիստական շինարարության գոտում	8
12. Հյուս. Կով. Յերկը. Ժխախտագործական միության դիմումը	2
13. Հ. Բ. Կենտկոմի աշխատանքը (ընկ. Վորոշիլովի ղեկավարումը)	15
14. Ս. Հովհաննիսյան. յերգ մարտական փորձի (բանաստեղծու թյուններ)	20
15. Հյուս. Կով. յերկրային 6 կուսկոնֆերենցիայի բանաձևերը	8
16. Զարգացրեք կենդանարուծարթյունը կոլտոզներում	3
17. Յեգիպտացորենի կուլտուրան Հ. Կ.	6
18. Միկուլա.—Դեպի նոր կենցաղը կոլտոզներում	5
19. Սկոմորոյով.—Պաշտպանեցեք անասուններին վարակումից դանիներին	5
20. Դուլգովսկի.—Առաջին ոգնություն հիվանդացած գյուղ. կեն դանիներին	6
21. Հնգամյակի յերրորդ տարվա շնմբին	16
22. Գյուղատնտեսական միասնական հարկը և գ. ա. սոց. վերա կառուցումը	10
23. Յու. Տեյնով.—Խնչպես կազմակերպել խոշոր կոլտոզի տնտե սությունը և նրա վարչությունը, 1-ին պրակ	8
24. Նույնը 2-րդ պրակ	4
25. Նույնը 3-րդ պրակ	7
26. Ս. Դ. Բուսաևցյան.—Անասնաբուծական կոլտոզի և նրա մասնաճյուղերի կառավարումը	20
27. Ս. Մեմբաբե.—Խորհրդների վերընարությունների հիմնական խնդիրները	7
28. Խորհրդների վերընարությունների գործնական խնդիրները	8

6313

5-16

30 JUL 2010

Ա. Մ. ՄԱԼՅԵՎ

63135

ԲԵՐՔԱՀԱՎԱՔՄԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ
ՍՏՈՒԳՈՒՄՆ ՅԵՎ ԽՆԱՄՔԸ

21 JUN 2013

16178

А. А. Мельцев

Проверка и уход за уборочными машинами

42857-63

Сев.-Кав. Кр. отд. ЦЕНТРИЗДАТА народов СССР.
РОСТОВ н-Д. 1931—VI

Уполномоченный № 2233, Ростов из ДОНУ.

ГАЗ., КНИ. ИИД. СККПО Ст.-ф. Б6 145x176 Зак. № 2285. Тираж 2000

ԲԵՐՔՈՆՎՈՎՔԻՄՆ ԹԵՔԵՆՈՆԵՐԸ

Հացաբույսերի բերքահավաքումը ամենադժվար և ամենապատասխանատու շրջանն է:

Բերք հավաքելու ժամանակ պետք էլինի անազին շատ աշխատանքներ կատարել: Յերբ դեռ բերքահավաքման մեքենաները չկային, դաշտային կուլտուրաները հնձվում էյին մանրագոյներով կամ գերանդիններով և այն ել բերքահավաքումը շատ ծանր աշխատանք եր: Հետո կամաց-կամաց մեքենաներ տարածվեցին և այդ մեքենաները շատ հեշտացրին բերքահավաքումը:

Սակայն հեղափոխությունից առաջ գյուղատնտեսական մեքենաները գլխավորապես կեստրոնացված էյին շահագործող կալվածատերերի և կուլակների ձեռքում: Նրանք այդ մեքենաների միջոցով ճնշում էյին չքավորներին:

Չքավորներն և միջակները ուզեյին-չուզեյին իրենց մի բուռ հացը կամ գերանդիով պիտի քաղեյին, են ել անազին աշխատանք և ժամանակ թափելով, ուշացնելով բերքահավաքումը, կամ թե ստիպված էյին շատ ծանր պայմաններով մեքենա վերցնել կուլակից:

Այսպիսով, հեղափոխությունից առաջ չքավորներն և միջակները չէյին կարող ոգտվել այն հսկայական բարիքներից և առավելություններից, վոր բերում եր մեքենան գյուղատնտեսության մեջ: Մեքենաները չքավորության հա-

մար մատչելի դարձան միայն խորհրդային իշխանության ժամանակ, յերբ թե՛ ցանքսի, թե՛ բերքահավաքման և թե՛ ուրիշ գյուղատնտեսական մեքենաներն ու գործիքները ձեռքնառու պայմաններով բաց թողնվեցին չքավոր-միջակ ազգաբնակչությանը, կոլեկտիվ և զանազան կոոպերատիվ միություններին: Սակայն, յերբ գյուղացին անհատապես բանեցնի մեքենան, պարզ բան է, վոր նա լիովին չի կարող ոգովել մեքենայի բոլոր առավելություններէց. իսկ յեթե միասին, կոլեկտիվ կերպով աշխատեն, այն ժամանակ մեքենան շատ ողուտ կտա: Դրանից ջոկ, չե՞ վոր մեքենան շատ թանգ արժի. չքավոր և միջակ անհատական տնտեսատերը վճարողից եղբան փող ճարի, վոր մեքենա առնի:

Շնորհիվ այն բանի, վոր մեր յերկրամասում համառարած կոլեկտիվացումը հիմնականում ավարտվեց և համարյա բոլոր չքավոր-միջակ հողագործները կոլխոզը մտան, այդ պատճառով ել բարեհաջող պայմաններ ստեղծվեցին բոլոր գյուղատնտեսական մեքենաների, դրանց թվում նաև բերքահավաքման մեքենաների ոգտագործման համար:

Բերքահավաքման մեքենաները շատ են արագացնում հաց հավաքելը, կրճատում են բանվորական ուժի ավելորդ վատնումը և աշխատանքն ել զգալի չափով հեշտացնում են: Հնձող մեքենայով շատ ավելի դյուրին է աշխատել, քան թե սող որը կռացած մանգաղով կամ գերանդիով հնձելը:

Ներկայումս շինվում են տեսակ-տեսակ բերքահավաքման մեքենաներ—հասարակ հնձող մեքենաներից սկսած մինչև հնձող—կալսող մեքենաները (կոմբայների): Վերջիններս շատ մեծ նվաճումներ են գյուղատնտեսության մեջ: Բերքահավաքման մեքենաները բարձրացնում են աշխատանքի արտադրողականությունը, իջեցնում են աշխատանքի ինքնարժեքը և շատ հեշտացնում են աշխատանքը:

Վորպեսզի պարզ լինի մեզ համար, թե այս մեքենաներն ինչքան կարող են բարձրացնել աշխատանքի արտա-

դրողականությունը, դրա համար բերենք հետևյալ համեմատությունը.

Հնձող-գցող մեքենայով, մի բանվոր որական կարող է հնձել և հավաքել 4 հեկտար, իսկ յերբ ձեռքով աշխատի, ենքան տարածության համար նա պետք է բանեցնի 12 հումուտ հնձող, են ել ահագին չարչարանք քաշելով: Դրանից ջոկ, խուրձ կապող մեքենան վոր աշխատի, ել պետք չի լինի ամեն մի հեկտարի վրա 3 խուրձ կապող կանանց աշխատեցնել: Մի խոսքով, մեքենաները շատ առավելություններ ունեն:

Մեքենայի արտադրողականությունն ել ավելի կբարձրանա կոլեկտիվորեն ոգտագործելիս, վորովհետև խոշոր կոլեկտիվ տնտեսության մեջ հնարավոր է աշխատեցնելներան լրիվ բեռնվածությամբ: Մեքենաների շարքում զգալի տեղ են զբաղում բերքահավաքման մեքենաները:

Հյուսիսային Կովկասում ամենատարածված բերքահավաքման մեքենաները հետևյալներն են.—խոտ հնձող, խուրձ կապող, հնձող-գցող մեքենաները և լոբոգրեյկան: Հնձված հացը և խոտը փոցխելու համար գործածվում են ձիաքարշ փոցխող մեքենաներ: Վերջերս սովխոզներում գործադրվում են կոմբայներ և խեղերաներ:

ԲԵՐՔԱՆՎԱՔՄԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

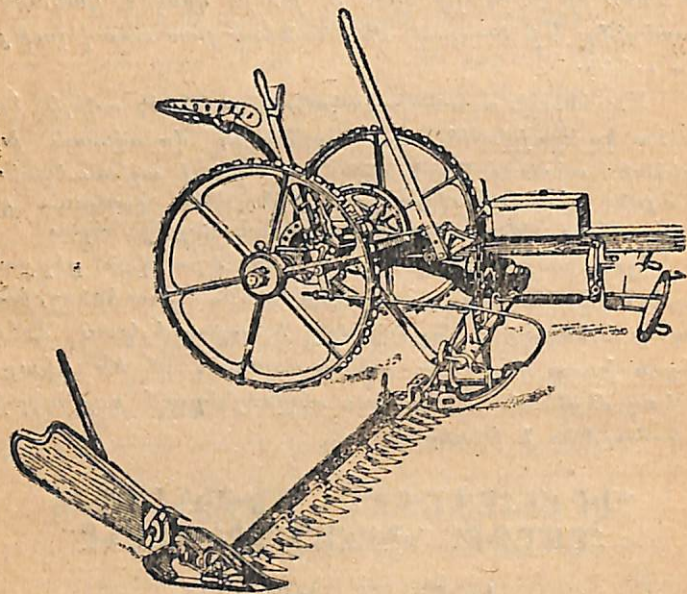
ԽՈՏՉԱՐ ՄԵՔԵՆԱ

Պոտհարմեքենան նման է յերկանիվ և լծափայտով սայլի. նրա կողքին միացված է կտրող ապարատ: Կտրող ապարատը մկրատի պես է աշխատում. նրա վերի բերանները, վորոնք կոչվում են դանակներ, ամրացված են պողպատյա բարակ ձողին:

Մկրատի վարի բերանները մատների տեղ են ծառա-

յում. այդ մատներն ունեն արանքներ, վորոնց միջով անցնում է դանակը: Մատները շինվում են կռած չուգունից:

Մատների արանքի ներքևի կողմին ամրացված է պողպատյա տափակ շերտ (մատնաձև միջադիրներ), վորը մըկբատի յերկրորդ բերանն է: Մատներն իրենց կողքի փոքր ճյուղերով (ոտրոտակի) հենվում են մեկը մյուսի վրա: Ճյուղերը թող չեն տալիս, վոր մատները հեռանան իրարից:

Նկար 1. Սառնար մեքենա

Մատներն ամրացված են յերկաթյա մատների դավաղանին (բոռա): Այս դավաղանը հաստ և ամուր կեն շինում, վորպեսզի հնձելու ժամանակ շուտ չկտրվի:

Վորպեսզի դանակը քիչ կլլած լինի մատներին և նրանցից չհեռանա, դրա համար ել մատների դավաղանին (բոռաին) վինտով (պտուտակ) ամրացված են հատուկ սեղ-

միջ—թաթիկներ: Այս թաթիկները հնարավորութուն են տալիս դանակին ազատ կերպով յետ ու առաջ շարժվելու, սակայն մյուս կողմից ել չեն թողնում, վոր դանակը վեր բարձրանա: Ամեն մի թաթիկի տակ մատների դավաղանին ամրացված են պողպատե փոքր կտորներ, վորոնք չեն թողնում, վոր դանակի աշխատելու ժամանակ դավաղանը մաշվի:

Կա նաև ծուռ յերկաթե ձող (կոնվոլյուտ), վորը դանակին հաղորդում է հետադարձ շարժում, այսինքն դանակը շարժվում է դեպի մատների արանքները, թե մեկը և թե մյուս կողմը: Գերանդիի գլուխը միացված է այդ ծուռ ձողին՝ շարժուն ձողիկի միջոցով (շատուն): Ծուռ ձողն ինքն իր վրա պտտվում է. այդ շարժումը նա ստանում է քաշող անիվի սնունց՝ մի շարք աստամալոր հաղորդիչների (պեռեղաչա) ոգնությամբ:

Վորպեսզի խոտը լավ կտրվի, դրա համար պետք է, վոր դանակը մի վարկյանում 1300 պտույտ կատարի, այսինքն 650 շարժում մի կողմը և 650 շարժում ել մյուս կողմը: Յիրը հնձող մեքենան դաշտից տնտեսութուն է վերադառնում, կամ տնտեսութունից դնում է դաշտ, այդ ժամանակ հաղորդիչը կանգնեցնում են: Հնձող մեքենայի կտրող ապարատը յերկու կողմից ել ամրացված է անվաճմուշկներին (բաշմակ). կտրող մեքենան շատ ցածր է դնվում, դրա համար ել խոտը հենց արմատից է կտրվում: Անվաճմուշկների ոգնությամբ կտրող ապարատը կարելի յե բարձրացնել և իջեցնել: Մի քանի հնձող մեքենաներում, չմուշկները փոխարեն շինված են փոքր անիվներ, վորոնք սակայն ավելի շուտ են փչանում և հետևաբար ավելի շատ են նորոգում պահանջում, քան թե անվաճմուշկները:

Մատների թեքումը՝ դեպի դետին փոխելու համար կա հատուկ լծակ: Կա նաև մի յերկրորդ լծակ, վորը պաշտպանում է դանակին կտրվելուց, յերբ նա արդելքների յե հանդիպում. այդ լծակը կտրող մասին հնարավորութուն է տալիս վեր բարձրանալու:

Բանվորի նստելատեղը գտնվում է մեքենայի յերկու անիվների մեջտեղ: Բանվորն իր քաշով հավասարակշռում է սմբող լծակայտը և այս բանը սահուն և թեթև և դարձնում մեքենայի շարժումը: Նստելատեղի մոտ գետեղված են լծկաններ և վտաններ (պեդալ), վորոնց միջոցով կանոնավորվում է մեքենայի աշխատանքը:

ԼՈՐՈՂՐԵՅԿԱ

Լորոգրեյկան ունի նույն տեսակի կտրող մաս, ինչ տեսակի վոր ունի խոտհար մեքենան: Բայց նրա կտրող մասը միացված է այն պլատֆորմին, վորի վրա ընկնում է հնձված հացը:

Պլատֆորմը մի կողմով հենվում է քաշող անիվի, իսկ մյուս կողմով—դաշտային անիվի վրա (պալեվոլե):

Հացը պլատֆորմի վրա ուղիղ դարսելու համար (հասկերը հետև դարձրած) պլատֆորմի առջևի մասում գրված է վիլակ (մոտովիլ), վորը հատկապես հարմարեցված է հասկերը ծռելու համար: Պլատֆորմի յետևի մասում գտնվում է նստելատեղ, վորի վրա նստող բանվորը հնձված հացը պլատֆորմից հավաքում է: Դրանից դատ, կա մի յերկրորդ նստելատեղ, վորի վրա գտնվող բանվորը կառավարում է ձիերին:

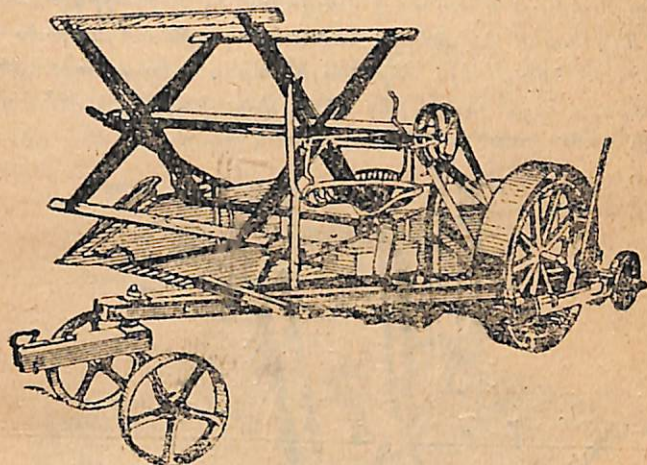
Դանակն իր շարժումն ստանում է քաշող անիվից՝ առանցավոր շրջանակի միջոցով և յերկու գոլգո առանցավոր շղթայի, ծուռ ձողի և շարժուն ձողի ոգնությամբ:

Պլատֆորմը կարելի յե բարձրացնել և իջեցնել լծակների միջոցով, վորից մեկը գտնվում է քաշող անիվի մոտ, իսկ մյուսը դաշտայինի մոտ:

Առջևի նստելատեղի մոտ գտնվող յերրորդ լծակը պետք յեղած ժամանակ փոխում է մատների դավաղանի և պլատֆորմի թեքումը:

Նայած հասկի բարձրության, վիլակը կարելի յե բար-

ձրացնել և իջեցնել հենց դանակի վրա, նրա առջև և յետև: Վիլակը պտտվում է փոկի միջոցով: Փոկը ձգված է յերկու ձախարականիվների վրա, վորոնցից մեկը տեղավորված է

Նկար 2. Լորոգրեյկա

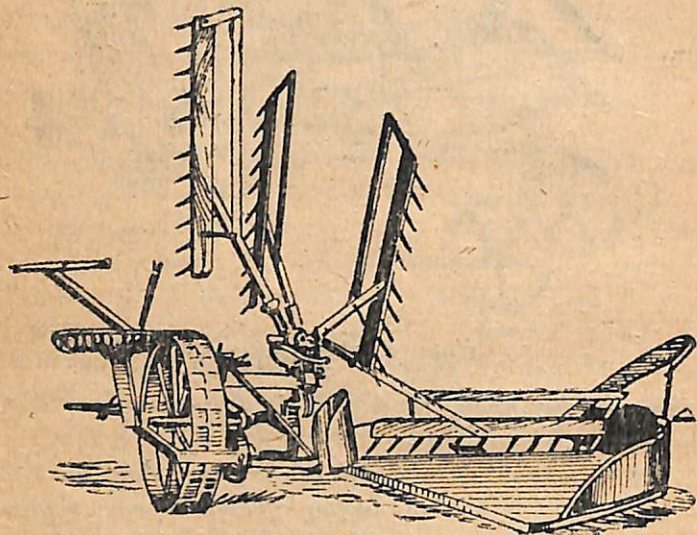
վիլակի պտտվող գլանակի վրա, իսկ մյուսը—քաշող անիվի առնու վրա:

Վորեն լորոգրեյկա կարելի յե հարմարեցնել խոտ հըծելու և հավաքելու համար: Հավաքելիս պլատֆորմը և վիլակը կարող են հանվել, բայց հունձը կարելի յե անել առանց պլատֆորմը հանելու:

ԼՆՁՈՂ-ԳՑՈՂ ՄԵՔԵՆԱ

Հնձող-գցող մեքենան վիլակի փոխարեն ունի փոցխեր: Այս փոցխերը ծուռ են հասկերը և դեն գցում: Ինչպես և կատարվում այս: Փոցխերը շարժվում են յերկու ուղղությամբ: Մի ուղղությամբ փոցխն իջնում է դանակի վրա և միանգամից վեր է բարձրանում, իսկ մյուս ուղղությամբ

իջնում ե պլատֆորմի վրա, պտտվում նրա մեջ և վեր ե բարձրանում միայն այն ժամանակ, յերբ նա արդեն պլատֆորմից դեն և գցել հնձված հացը: Փոցխերի աշխատանքը կանոնավորվում ե հատուկ հաշվարարով (սչոտչիկ): Հնձող-գցող մեքենայի փոցխերը, սովորաբար, լինում են չորս հատ, յերբեմն ել հինգ: Այս մեքենայի կտրող ապարատը շինված ե համարյա այն ձևով, ինչ ձևով վոր շինված ե հնձող մեքենայի կտրող ապարատը:

Նկար 3. Հնձող-խոտհար մեքենա

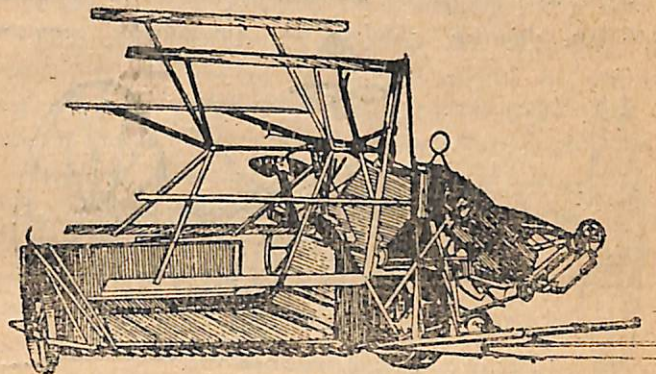
Փոցխող ապարատը և հաշվարարն ունեն բավականին բարդ կառուցվածք. սրանց կանոնավոր աշխատանքից ե կախված մեքենայի հաջողությունը:

ԽՈՒՐՁ ԿԱՊՈՂ ՄԵՔԵՆԱ

Խուրձ կապող մեքենան իր կառուցվածքով ավելի բարդ ե, քան լոբոզրեյկան և հնձող-գցող մեքենան. առա-

ջինի աշխատանքը տարբերվում ե վերջիններիցը նրանով, վոր բացի հնձելուց, հնձված հասկերը քշում ե դեպի կապող ապարատը և խուրձ կապում: Սրա համար մեքենան ունի հատուկ սարքավորանք: Տարբեր տիպի մեքենաների կապող ապարատները զգալի չափով զանազանվում են իրարից, իսկ նրանց ելեվատորները համարյա միատեսակ են:

Այս մեքենաների խուրձ կապող ապարատները մեծ

Նկար 4. Խուրձ կապող մեքենա

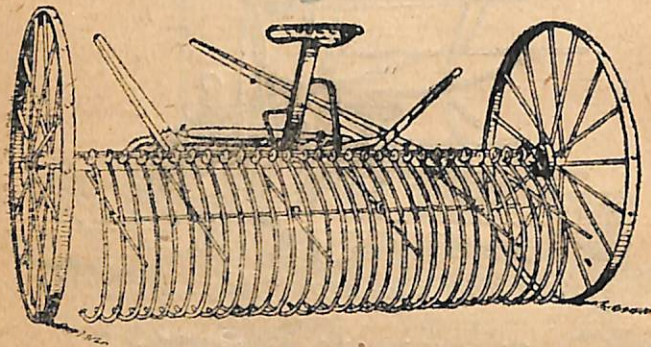
մասամբ գտնվում են քաշող անիվի ձախ կողմում: Կտրված հացաբույսը ելեվատորի միջոցով քշվում ե դեպի կապող ապարատը:

Խուրձ կապելու աշխատանքը կատարվում ե հետևյալ յեղանակով. կտրված հացաբույսը վիլակի միջոցով ծովում ե դարսվում ե անընդհատ շարժող կտավի վրա: Այս կտավը հացը քշում ե դեպի յերկու ուրիշ պտտվող կտավներ, վորոնք թեք են սարքված. այս կտավներից հացը բարձրանում ե դեպի անիվի վրա գտնվող սեղանը և այնտեղ խուրձ ե կապվում բարդ ապարատի միջոցով:

ՁԻԱՔԱՐԸ ՓՈՑԽԵՐ

Հյուսիսային Կովկասում տարածված են ձիաքարը փոց-
խեր, վորոնք ունեն զսպանակավոր աղեղնաձև ատամներ
և բարձրացնող սարքավորանքներ: Ձիաքարը փոցխերը շատ
պարզ են շինված. նրանք բաղկացած են մի զույգ մեծ ա-
նիվներից, սոնիից, նստելատեղից, լծափայտերից և ատամ-
ներից:

Ձիաքարը փոցխերի ամենաեղևիկան մասը կազմում են
ատամները, վորոնք շինվում են զսպանակի պողպատից:

Նկար 5. Ձիաքար փոցխեր

Ատամներն աշխատելիս շինված պետք է լինեն, վոր կարողա-
նան հողի յերեսից սահել, առանց թաղվելու նրա մեջ:
Ձիաքարը փոցխերի ամենատարածված տեսակներն ունե-
նում են 25-ից մինչև 30 ատամ, վորոնք իրարից հեռու յեն
5-ից մինչև 7,5 սանտիմետր, իսկ բոլորը միասին բռնում են
1,8—2,5 մետր յերկարություն:

ԻՆՉՊԵՍ ՍՍԻՐՔԵՆԻ, ԲԵՐՔԱՆՎԱՔՄԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ

Հնձող մեքենա վաճառելիս, սովորաբար, նրա հետ միա-
սին բաց են թողնում նաև մասեր՝ մեքենան սարքելու հա-

մար: Մեքենայի արկղերը բանալիս պետք է գործադրել
հետևյալ կանոնը. յերկաթե մասերը դարսել յերկաթեղեն-
ների հետ, չուգունեղենները—չուգունեղենների, փայտե մա-
սերը—փայտեղենների հետ: Բոլորերը, պտուտակի գլուխները
(գայկա), տափակ ողերը, ձողերը դասավորվում են իրենց
մեծություն համեմատ: Մեքենան պետք է սարքել ուշադրու-
թյամբ, առանց շտապելու:

Սարքվող մասերը մուրճով հարվածելուց պետք է խու-
սափել: Ներկը յերբեմն արդելք է լինում ազատ և կանոնա-
վոր սարքելուն, դրա համար ել ներկը պետք է մաքրել,
վորպեսզի մասերն ավելի հեշտությամբ սարքվեն: Պտու-
տակների գլխները (գայկա) քիչ պետք է ամրացնել: Մե-
քենան սարքելու ժամանակ անհրաժեշտ է ուշադրություն
դարձնել զանազան մասերի գույների վրա, վորովհետև նը-
րանցով մասերն իսկույն կգտնվեն: Սարքելուց հետո, ամ-
բողջ յուզոտ տարածություն վրա անմիջապես մեքենայի
յուղ լցնել, նախապես մաքրելով ներկերը և ապա ձեռքերով
փորձել մեքենան գործի գցել:

Սարքելիս հատուկ ուշադրություն դարձնել կտրող
աղարատին: Պետք է հետևել, վոր մասերը պինդ ամրաց-
ված լինեն պողպատյա ձողին և մի դժի վրա դասավորվեն:
Մասերի ծայրերը հավասար յերկարություն պետք է ունե-
նան և իրարից նույն հեռավորության վրա գտնվեն:

Յերբ հնձող մեքենան ուղիղ սարքված չէ, նա դանդաղ
և շարժվում, խոտը մաքուր չի հնձվում, առանձին մասերն
արագություն են մաշվում, իսկ յերբեմն ել մեքենան ուղիղ
չի գնում, մի կողմի վրա յե ծովում: Յեթե սարքելուց հե-
տո նկատվի, վոր մեքենան կանոնավոր չի աշխատում, այն
դեպքում պետք է նորից ստուգել մասերի սարքը և ձեռ-
լինելու դեպքում ուղղել: Հնձող մեքենայի սարքման կարգն
այսպես է. են առաջ գնում են այն անիվները, վորոնք մե-
քենան են քաշում, հետո մեքենայի քառասկուսի շրջանակին:

պտուտակներով (վինտերով) ամրացնում են մատների զաւթազանքը: Լծափայտն ամրացնում են այն փոսին, վորը հատկապէս պատրաստված է նրա համար շրջանակի առջևի մասում: այս դեպքում փայտի վրա, պտուտակի զլխի տակ պետք է դնել տախակ ող, հետո ամրացնել աստիճանավոր տնիքները և դանակը բարձրացնող ու իջեցնող լծակները:

Լծակները յերկաթե ձողերի միջոցով կցվում են ձախ չմուշկին: Այնուհետև սարքում են նստելատեղը, ձիու լծափայտերն և վահանակը՝ (շխտով) աջ չմուշկի մոտ: Ձախից վահանակին ամրացվում է մի յերկար փայտ, վորը փոցխում է խոտը: Չմուշկի առջևի մասին միացնում են բաժանող յերկաթե ձիպտոներ (պուտակի):

Պտուտակն այնքան պինդ չպետք է ամրացնել վոր փայտե քանդակը փչանա: Սարքելուց հետո անհրաժեշտ է ստուգել լծակների և վոտների (պեղալներ) աշխատանքը:

Ընդունված կանոնի համաձայն, սարքելու ժամանակ վոչ մի դեպքում վոչինչ չպետք է խառտել, կտրել կամ ծռել: Բոլոր մասերը պետք է ազատ կերպով ու հեշտությամբ սարքվեն և ամրացվեն իրենց նշանակված տեղերին:

Յեթե վորեւ մի մաս իր տեղին չի հարմարվում, ապա դա նշանակում է՝ ինչ վոր մի բան խառնված է, պետք է ստուգել:

Բերքահավաքի մյուս մեքենաները սարքվում են համաձայն գործարանի կցորդ մասերի, ոգտվելով այն ընդհանուր ցուցմունքներով, վորոնք այստեղ նշվեցին խոտհար մեքենայի համար:

Ձիաքարշ փոցխերի սարքումը սովորաբար իրենից վոչ մի դժվարություն չի ներկայացնում և հեշտությամբ է կատարվում: Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել տնիքների ուղիղ սարքման վրա:

ՍՏՈՒԴՈՒԹՐ ԹԵՎ ԵԱԽԱՏԱՆԻ ԴՐՎԱԾԻԸ

Բերքահավաքման մեքենաների ամենակարևոր մասը կազմում է կտրող ապարատը: Կտրող ապարատից է կախված ամբողջ մեքենայի աշխատանքի վորակը: Կտրող ապարատի մատները պետք է քիչ ամրացվեն դավադանին և բոլոր պլաստիկաները (միջադիրներ) անպայման դասավորվեն նույն մակարդակի վրա:

Մատները պիտի ունենան հավասար յերկարություն և մեկը մյուսից հավասար հեռավորության վրա պետք է դնվեն:

Յեթե մատների շերտերը (պլաստիկաները) նույն հարթության վրա չեն, այդ դեպքում դանակը աշխատանքի ժամանակ ֆեասելու յե վեր ցցված պլաստիկաներին, իսկ յեթե մի քանի մատներ կախվել են, դանակը դաչելու յե մատների վերևի ծալված տեղերին: Յերբեմն ազատ տարածություն է լինում դանակների և պլաստիկաների միջև, այսպիսի դեպքերում այդ տարածությունը լեցվում է խոտով կամ հողով, վորոնք վեր են բարձրացնում դանակը և դժվարացնում նրա շարժումը, այնպես վոր դանակը բույսերի մի մասն առանց կտրելու յե թողնում:

Կտրող ապարատն այն ձևով պետք է սարքվի, վոր դանակը կարողանա ազատ և թեթե կերպով շարժվել մատների արանքներում և նրանց չդիպչի:

Դանակն իր ամբողջ յերկարությամբ վարից ազատ կերպով կպած պետք է լինի մատների պլաստիկաներին, վերից—սեղմին թաթիկներին, իսկ հետևից—առաջ շարժող և ուղղություն տվող պլաստիկաներին (շփման շերտերին):

Դանակն այնպես պետք է սարքել, վոր շարժուն ձուլիկի (շատուն) մեռած վիճակում, դանակի յուրաքանչյուր հատվածի (սեղմնետ) մեջտեղի գիծը զուգադիպի դանակի մասի մեջտեղի գծին: (Շարժուն ձողիկի մեռած դրություն

կողմում ե մի դրութիւն, յերբ ծուռ ձողի մատը, վորի վրա հազցնում են շարժուն ձողիկի դուռը, ծուռ ձողիկի առանցքի հետ մի ուղղահայաց մակարդակի վրա դառնալի, այսինքն ծուռ ձողի մատը դրավի ամենաբարձր կամ ամենացածր դիրք):

Յեթե այսպիսի դուգադիպում չլինի, կտրող ապարատը վատ կմաքրվի և ուժերի մեծ լարում կպահանջի մեքենայի աշխատանքի համար, իսկ դանակն և շարժուն ձողիկները հաճախ կկոտրվեն, հացաբույսն ել ամբողջովին չի կտրվի:

Մասների ուղիղ դասավորումն ստուգելու համար սովորաբար թել են գործածում: Թելը անցկացնում են մատների արանքներով և նրա ծայրերից կախում են ծանրութուններ: Թելը պետք է պրկել և քիչ կպցնել բոլորմատների պլաստիկաներին: Այս դեպքում, յեթե նկատվի, վոր մի քանի պլաստիկաներ թելի հետ համեմատած ուղիղ դասավորված չեն, այդպիսիներին անպատճառ պետք է հեռացնել: Նման ստուգում անպայման պետք է կրկնել նաև մատների անցքերի առջևի և յետևի մասերում:

Բերքահավաքման մեքենաներում դանակի և շարժուն ձողիկի առանցքները պետք է սարքվեն նույն ուղղահայաց մակարդակի վրա: Այս բանը նույնպես թելով և ստուգվում: Թելը ձգվում է կոր ձողից մինչև շարժուն ձողը և դանակի ախ ծայրը, վորը շարժուն ձողիկի հակառակ կողմն է գրտնրվում:

Շարժուն ձողի յերկարութունն այնքան պիտի լինի, վոր նրա մեռած կետերի վրա դանակը և նրա առանձին հետվածները ուղիղ և ամբողջութամբ դրվեն, հակառակ դեպքում պետք է փոխել շարժուն ձողի յերկարութունը:

Ծուռ ձողի մատը, վորի վրա անցկացվում է շարժուն ձողը, չպետք է շարժվի փոսի մեջ և նրանում պինդ ամրացված պետք է լինի:

Լորդերեյկաներում վիլակը (մոտովի) այնպիսի ձևով է սարքվում, վոր նա հացաբույսը անիվներին չխփի և չըկալի: Յեթե դաշտում հացաբույսը պառկած է լինում, այդ դեպքում վիլակը դրվում է դանակից մի փոքր դեպի առաջ:

Վիլակը դրվում է դանակին դուգահեռ ուղղութամբ, վիլակի աշխատելու ժամանակ պիտի հետևել, վոր նրան արժող ճախարակները ճիշտ իրար դեմ կանգնած լինեն, հակառակ դեպքում փոքր կթուլանա:

Ճախարակներն իրար հետ հավասարեցնելու համար պետք է առաջ տանել վիլակը պահող նեցուկները: Պլատֆորմի մակերևութը հավասար և հարթ պետք է լինի, բոլորները գուրս ցցված և թիթեղները ձեղճղքված չպետք է լինեն, այսպես հնձած հացը սահուն և արագ չի շարժվում և հացահատիկի կորուստն ել կշատանա: Ուշադրութուն պետք է դարձնել, վոր հացաբույսը դեն գցող յետևի տախտակը լորդերեյկայի կցորդ պլատֆորմի վրա ուղիղ տեղավորվի. կցորդ պլատֆորմը չի թողնում, վոր հացը թափվի: Այս տախտակն ամրացվում է պլատֆորմին հատուկ զսպանակի միջոցով: Զսպանակն այնպես պետք է սարքել, վոր տախտակը պլատֆորմին քիչ չսեղմվի:

Կտրելու բարձրութունը վորոշում են լծակները, վորոնք դետեղված են քաշող և դաշտային անիվների մոտ:

Լորդերեյկայի քառակուսի շրջանակը բավականին հաստ է, այդ պատճառով ել լորդերեյկայի կտրող ապարատը չի կարելի այնքան ցածր իջեցնել, վոր հողին դալի:

Հնձող-գցող մեքենաների փոցիները դանակի վրա սահուն պիտի իջնեն և գրավեն ամենացածր դիրք: Յերբ փոցիտող առամները պլատֆորմի վրա յեն իջնում, նրանք հետո պիտի կանգնեն պլատֆորմից հավասար բարձրութամբ:

Փոցիտող փոցիները պիտի լինեն քառակուսի և կերպով վեր է բարձրանում, իսկ փոցիտող փոցիները պիտի լինեն քառակուսի և կերպով վեր է բարձրանում, իսկ փոցիտող փոցիները պիտի լինեն քառակուսի և կերպով վեր է բարձրանում:

այն ժամանակ, յերբ նա հասնի պլատֆորմի յետևի կտրը-վածքին: Փոցխերը յերբեմն անկանոն են աշխատում. սա առաջ ե գալիս նրանից, վոր շավիղը (դարձակա), վորի միջով անցնում են փոցխերի ճախարակները, ուղիղ չի դըր-ված փոցխային շրջանակի նեցուկի վրա:

Այս թերությունը շտկելու համար շավիղը պետք է դարձնել փոցխային գլխի ուղղահայաց զննակի շուրջը: Հըն-ձող-զցող մեքենաների մեծ մասն այնպես է կառուցված, վոր միանգամայն հնարավոր է այնպիսի շտկում կատարել:

Նախ քան մեքենան գործի գցելը, պետք է ստուգել նրա հաշվարարի աշխատանքը: Այդ նպատակով հաշվարարի դիրքը փոփոխում են և փոցխերը պտտեցնում. այդ ժա-մանակ ուշի-ուշով նայում են, թե արդյոք հաշվարարը ճիշտ ցույց տալի՞ս է հացաբույսը դեն գցելու աշխատանքը:

Հաշվարարի անկանոն աշխատելը կարող է առաջ գալ հետևյալ պատճառներից.

- 1) մաշվում են փոցխերի ճախարակները,
- 2) մաշվում է այն լեզվակը, վորն առաջ է մղում փոց-խերը շավիղի միջով,
- 3) կարճացել է այն ձողը, վորը միացնում է հաշվա-րարը—դեն ձգող պեղալի հետ,
- 4) ծովել է ատամնալոր ուեյկան (քառակուսի ձող):

Նախ քան դաշտ գուրս գալը պետք է ստուգել, թե արդյոք դանակն և փոցխող ապարատը ուղի՞ղ են աշխա-տում, բոլոր մասերն իրենց տեղո՞ւմն են, պտուտակի գը-լուխները լա՞վ են ամրացված, շպկնատները տեղավորվե՞լ են, գլանակներն ազատ պտտվում են, թե՞ վոչ: Դանակը մատնե-րի գավազանի մեջ մտցվում է քաշող անիվի կողմից:

Խուրձ կապող մեքենան հանդիսանում է ամենաբարդ մեքենան: Նա ունի բազմաթիվ բարդ և նուրբ այնպիսի դե-տալներ, վորոնք անուշադրության պատճառով հաճախ փը-չանում են և կանգնեցնում ամբողջ մեքենան:

Նախքան մեքենան գործի գցելը, մի լավ պետք է ըս-տուգել այն: Միաժամանակ նկատի պիտի ունենալ, վոր այս մեքենայի խնամքը պետք է հանձնարարել փորձված և այդ մեքենային ծանոթ բանվորի: Անփորձի ձեռքն ընկնելով, մեքենան շուտ կփչանա:

Խուրձ կապող մեքենայի կտրող ապարատի ստուգու-մը նույն ձևով է կատարվում, ինչ ձևով վոր կատարվում է մյուս մեքենաների կտրող ապարատների ստուգումը:

Խուրձ կապող մեքենան ունի բազմաթիվ առանձին մասեր, վորոնք բոլորով իրար են միացված. պետք է հե-տևել, վորպեսզի նրանք լավ ամրացված լինեն: Բոլորի մամեն մի չնչին թուլացում առաջ է բերում հաճախակի կոտրումներ, վորից և մեքենան կանգնում է: Թե աշխատանք սկսելուց առաջ և թե նրանից հետո, ամեն ոք բանալիով պետք է ստուգել պտուտակների գլուխները, թուլացածները պնդացնել և այլն:

Խուրձ կապող մեքենան ունի շատ շղթաներ, վորոնք շարժումներ են հաղորդում, պիտի հետևել, վոր նրանք լավ աշխատեն: Բոլոր մաշված ողակները պետք է փոխել և նը-բանց տեղը նորերը դնել:

Թե՛ պլատֆորմի և թե՛ ելեվատորի կտափերը պետք է պրկվեն և ծոված չլինեն: Դրա համար ոգտագործում են փոկեր, վորոնք ամրացված են կտափերին: Յեթե կտափե-րը մաշվել, հնացել են, այդպիսիները պետք է փոխարինել նորերով: Կտավը կարող է 2-3 սեզոն դիմանալ: Մաշված կտափերը պետք է կարկատել կարելի յե կարկատաններ գցել: Նոր կտավը շուտ է թուլանում, այդ պատճառով էլ հաճախ պրկել է պետք. իսկ թաց կտափերը քաշվում և փոքրա-նում են: Գիշեր ժամանակ կտափերը պետք է հանել:

Խուրձ կապող մեքենաները գործարանից բաց են թող-նվում սաքքված և ստուգված կապող ապարատի հետ միա-սին, այնպես վոր այդ ապարատի դետալների մեջ վոչ մի

տեղափոխութիւն կամ ուրիշ տեսակի սարք թույլ չի տրուում: Աշխատանքի չափի համաձայն, ապարատը կորցնում է իր նորմալ վիճակը. զանազան անհամաչափութիւնները առաջ են գալիս նրանից, վոր զսպանակները համապատասխան չափով պրկված չեն լինում, այդ պատճառով եւ մի շարք մասեր անկանոն են աշխատում, վորովհետեւ այդ զսպանակները ղեկավարում են հանգուցցակապների աշխատանքը, այսինքն սեղմիչի, կտցի (կլլով) վերին մասի, շաղկապի (յերկաթյա թել) և լծակի, խուրձ պահողի, ինչպես նաև մաշվածութեան հետեանքով կապող ապարատի առանձին մասերի աշխատանքները: Վերոհիշյալ անկանոնութիւնները վերացնելու համար անհրաժեշտ է կարգի դնել այս զսպանակների պրկող ուժը, կամ մաշված մասերը նորերով փոխարինել:

Դաշտում հունձը կատարելիս վիշակը բարձրացնում կամ իջեցնում են հացարույների բարձրութեան համեմատ, այսինքն, յերբ հասկերը բարձր են լինում, վիշակն եւ ավելի բարձրացնում են. դրա հետ միասին փոքր չափով բարձրացնում են նաև կտրող ապարատը, իսկ հացահատիկի կարճ լինելու դեպքում վիշակն իջեցնում և մոտեցնում են դանակին: Յերբ պետք էլինի հնձել պտուղած և խճճված հացարույներ, այդ ժամանակ հնարավորին չափ վիշակը առաջ են տանում և ցած իջեցնում, իսկ կտրող ապարատն եւ ցածացնում են մինչև ամենավերջին ծայրը: Աշխատանքի ժամանակ ուշք են դարձնում խուրձերի խիտ և քիւղ լինելուն: Խիտ խուրձեր ստանալու համար լծակը տեղափոխում են հանգուցցակապի մոտ և սեղմում են ներփակիչի (վկլուչատեւ—այսինքն ապարատի այն մասը, վորը բույսերն իր մեջն է առնում և սեղմում) զսպանակը:

Բերքահավաքի մեքենաներով աշխատելիս ավելի լավ է սկզբից արտի անկյունները հնձել, վորպեսզի մեքենան հանկարծակի շուռ չգա անկյուններից: Խուրձ կապող մեքենա-

յով չպետք է քաղիլ այն հացը, վորը թրջված է ցողով, կամ կանաչի յն տալիս, վորովհետեւ նախ վոր կտաքները ցողից կթրջվեն և մեքենան զժվարութեամբ կաշխատի, իսկ յերկրորդ, վոր հացարույսը խրճերում դժվար կչորանա:

Ձիաքարշ փոցխերով աշխատելիս պտուղ մասերը պետք է յուղել (անիվների սունիներ) և պնդացնել պտուղների դուլաները, վորոնք հեշտութեամբ թուլանում են այն ցնցումներից, վորոնք առաջ են գալիս փոցխերի բարձրանալուց: Աշխատանքի ժամանակ հատուկ ուշադրութիւն դարձնել ատամների թեքման վրա. փոցխերը սովորաբար ունենում են այս կամ այն հարմարեցում, վորն ընդունակ է փոփոխելու նրանց թեքվածութիւնը, այսինքն պետք յիշած ժամանակ ավելի յն թեքում կամ բարձրացնում:

Աշխատանքից առաջ բերքահավաքման բոլոր մեքենաների պտուղ մասերը հարկավոր է խնամքով յուղել: Բաց ատամնավոր անիվները չեն յուղվում: Դաշտ դուրս գալուց առաջ տեղում հենց պետք է ստուգել մեքենայի աշխատանքը: Յեթի նկատվի, վոր առանձին մասեր վատ են աշխատում, պետք է վորոնք պատճառները և նրանց վերացնելու մասին մտածել:

Վորեն խանդարում նկատելիս՝ մեքենան իսկույն կանգնեցնել մի լավ ստուգել զանազան մասերը և անկանոնութիւններն անմիջապէս վերացնել: Մեքենան մշտական և սխտեմատիկ խնամք է պահանջում և յեթե կա այդ խնամքը, ապա մեքենան եւ կանոնավոր կաշխատի, հետեաբար և ավելի շատ արդյունք կտա:

**ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՏԱՐԵԼ ԸՄԵՆԱՀԱՍԱՐԱԿ ՆՈՐՈ-
ԴՈՒՄՆԵՐԸ ՅԵՎ ԻՆՉՊԵՍ ՓՈՒՍԵԼ ՄԱՂՂԱԾ
ՄԱՍԵՐԸ**

Հունձը վերջացնելուց հետո, անհրաժեշտ է մեքենաները քանդել, վերաստուգել բոլոր մասերը և այնպես նո-

րողել, վոր մեքենան հաջորդ տարին առանց անկանոնությունների աշխատի:

Նորոգումներ կատարելիս ուշադրություն պետք է դարձնել դանակի հատվածներին (սեղմնատներին): Նրանք սովորաբար սրվում են և յեռանկյունի ձև ստանում: Վաս սրելու պատճառով բերանները կտրտվում են: Վերանորոգելիս՝ այսպիսի դանակները պետք է նորերով փոխարինել:

Աշխատելուց սեղմիչ-թաթիկները մաշվում են և դանակն սկսում է տեղից շարժվել: Յեթե հունձքի ժամանակ նման յերևույթ է առաջ գալիս, այդ դեպքում սեղմիչները կարելի չէ կոսցնել դանակին, մուրճով զգուշությամբ և կամացուկ խփելով նրանց ծայրերին: Սակայն ուժեղ չպետք է սեղմել, այլապես թաթիկները ամուր կպչելով դանակին, արդելք կլինեն նրա ազատ շարժմանը:

Կտրող ապարատի մասերը յերբեմն կտրվում և ծռվում են: Մասերն իրար համասարեցնում են մուրճի զգուշ հարվածներով, իսկ յեթե կողքից են ծռվել, այդ դեպքում ուղղում են նրանց՝ պտտեցնելով իրենց առանցքների շուրջը: Ծուռ ձողի (կոիլոշիպ) մաշված մասը պիտի փոխել և նրա տեղը նորը դնել: Յերբ շարժուն ձողը փայտից է լինում, ընդհանրապես, նրա գլխի յերկաթյա շրջանակը (ոդը) ինչպես նաև դանակի գլուխը վոչ թե նորոգում են, այլ ուղղակի նրանց տեղը նորեր են դնում:

Յերբ մաշվում է մեքենայի գլխավոր շարնիրը, դրանից մասերի գավազանը հետև և ծռվում: Այսպիսի դեպքերում շարնիրի և անվաշմուշկի ծակերը կտր խառտոցով կոկում են, բայց պետք է կոկել այնպես, վոր այդ ծակերը մասերի գավազանի ճիշտ դեմը լինեն: Խառտված ծակի մեջ մտցնում են յերկաթյա շրջանակը (վտուկ):

Յերկաթե շրջանակների նորոգումը նույն կանոնով է կատարվում:

Մաշված ճախարակի առանցքակալները (ռոլիկովիյե պողշեպնիկի) փոխարինվում են նորերով:

Բոլոր առաջնավոր անիվները (շեստեոնի), մաշվելու կամ կտրվելու դեպքում, փոխվում են, իսկ յեթե աննշան չափով են կտրված, այն դեպքում կարող են միայն վերանորոգվել: Յեթե կան հարմարություններ, ապա կտրված մասերը կարելի չէ ուղղակի կպցնել: Այս բոլորը, ինչ վոր ասվեց, վերաբերում է խոտհար մեքենային: Ի դեպս պետք է նկատել, վոր դժվար է վերանորոգել մեքենաները սեփական միջոցներով, քանի վոր մասերի մեծ մասը պատրաստվում է գործարաններում:

Խոտհար մեքենաները դաշտում նորոգելու համար վորոշ մասերի պաշար (գապաս) պետք է ունենալ. որինակ, դանակ, դանակի գլուխ, մի քանի հատ փայտե շարժուն ձողիկներ, դանակի հատվածներ (սեղմնատներ), մասեր, բոլտեր, պտուտակի գլուխներ, տափակ ոդեր, շալխիդներ և այլն: Այս մասերը կարելի չէ փոխել հենց դաշտում: Վերահիշյալ աշխատանքը կարող է կատարել այն յուրաքանչյուր բանվորը, վորը դիտե մեքենայի հետ վարվելու յեղանակը: Ձեռքի տակ ունենալով վերահիշյալ մասերը, դաշտում կարելի չէ թեթե վերանորոգում կատարել:

Բերքահավաքման մյուս մեքենաների կտրող ապարատը նույն կերպ է նորոգվում, ինչ կերպ վոր նորոգվում է խոտհարի կտրող ապարատը:

Լորդգրեյկաներում յերբեմն վիլակ պտտեցնող փոկը թուլանում է: Դա առաջ է գալիս նրանից, վոր փոկաշարժ անիվները, վորոնց ոգնությամբ պտտվում է վիլակը, դեմ առ դեմ կանգնած չեն լինում:

Բաշող մեծ անիվին կից գտնվող փոկաշարժ անիվը ծռվում է, վորովհետև քաշող անիվի և փոկաշարժ անիվի միջև տարածություն է գոյանում: Վերանորոգում կատարելիս

այդ տարածութեանը լեցնում են յերկաթե կամ կաշու կըտորներով:

Հնձող-զցող մեքենաները նույն նորոգումների յեն յեն-թարկվում, ինչպես խոտհար մեքենաները. բայց այստեղ, բացի վերոհիշյալ նորոգումներից, լուրջ ուշադրութեամբ պետք է դարձնել փոցխային ապարատի վերանորոգման վրա:

Փոցխային ապարատը նորոգվում է՝ փոխելով նրա մաշված և կոտրված մասերը: Փոցխերը շրջանափում հաճախ կոտրվում և կամրջիկը, վորի տակից դուրս է գալիս հացաբուլսը դեն զցող փոցխի ճախարակը: Կոտրված ճախարակը փոխում են: Հաշվարարի (սչյուղիկ) մաշված մասերը նույնպես փոխվում են:

Սուրճ կապող մեքենան շատ լուրջ խնամք և պահանջում, վորովհետև ունի բազմաթիվ նուրբ և բարդ գետալներ: Նախքան գործի դրելը մեքենան պետք է մի լավ ստուգել և նրա մաշված մասերը նորոգել: Ի միջի այլոց, խուրճ կապող մեքենայի նորոգումը չի կարելի հանձնել սակավափորձ մանույրին. նրա նորոգումը պետք է կատարվի վարպետ-մանույրի միջոցով և լավ սաղքավորված արհեստանոցում:

Սուրճ կապող մեքենայի վերանորոգումը կայանում է հին և կոտրված մասերը նորերով փոխարինելու մեջ:

Այս մեքենայի ճոճվող մասերը հատուկ խնամք են պահանջում. վորպեսզի կանոնավոր աշխատեն, դրա համար նըրանց վրա պետք է պինդ ամրացնել պտուտակի հակոտնյա գլուխներ (կոնտոպայկաներ) և շալկնոգներ:

Շարժում հաղորդող շղթաների մաշված ողակները պետք է փոխել:

Յեթե կապող ապարատը թերութեւններ ունի, ապա նրա մաշված գետալները հանում են և նրանց տեղը նոր մասեր են դնում:

Զիաքարշ փոցխերում հաճախ կարիք կզգացվի փոխ-

լու առամները: Այս աշխատանքը դաշտումն էլ կարող է կատարվել:

Մի քանի խոսք ևս պահեստի մասերի մասին: Բերքահավաքման մեքենաների համար պահեստի մասերը բաց են թողնվում կոլխոզներին և սովխոզներին «Սեկսոգանաբժենիյե» ակցիոներական ընկերութեան տեղական պահեստների միջոցով:

Մեքենայի ամեն մի գետալն ունի իր համարը, այնպես վոր կարիք չկա մասերը մանրամասն նկարագրելու, այլ ցուցակով ուղղակի պետք է ասել այս կամ այն մեքենայի գետալների համարները: Այս համարների համաձայն էլ բաց են թողնվում պահեստի մասերը:

ՆԱԽԱԶԴՈՒԶԱՅՄԱՆ ԻՆՉՊԻՍԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՉԵՌԻՔ ՊԵՏԻ Ե ԱՌՆԵԼ ԱԶԽԱՏԱՆԻՔԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Բերքահավաքման մեքենաներով աշխատելիս հաճախ դժբախտ դեպքեր են պատահում:

Դժբախտ դեպքերը մեծ մասամբ առաջ են գալիս նըրանից, վոր մեքենայով աշխատող բանվորը չի իմանում նրա հետ վարվելու յեղանակը: Որինակ, մեքենան կանգնեցնելիս յերբեմն, առանց նրան անփնտա դարձնելու, վերցնում են կտրող ապարատը և մաքրում. բավական է, վոր ձին մի փոքր շարժի մեքենան և ահա, մեկել տեսնես՝ բանվորի ձեռքը կամ մատը կտրվեց:

Յերբեմն լուրդրեյկային լծված ձիերը հանձնում են փոքրահատակներին, վոր կառավարեն. ահա հենց սրանից ամեն տեսակի դժբախտութեւններ կարող են առաջանալ: Հաճախ ձիերը խոտնում են և դեն շարտում բանվորին:

Սովորաբար, դժբախտ դեպքերը առաջ են գալիս նախազուրաջման միջոցների ձեռք չառնելու շնորհիվ:

Վրպեսզի մեքենայով աշխատելիս հնարավոր լինի խուսափել դժբախտ դեպքերից, դրա համար պիտի դիտենալ հետևյալ կանոնները.

1) Մեքենան կանգնեցնելիս նրան անմիջապես անփնտաս պետք է դարձնել. քանի վոր մեքենան անփնտաս չի դարձել, հետևաբար և ձեռքով վոչ մի բան չպետք է շրտկել:

2) Վորպեսզի կարելի լինի ստուգել կտրող ապարատը՝ ձիերի լծված լինելու ժամանակ, դրա համար նախ հարկավոր է ձիերին սանձերով ամուր բռնել տալ և հետո միայն դանակն ստուգել կամ ուղղել:

3) Ձիերին նախորոք պետք է վարժեցնել մեքենայի հետ աշխատելուն, վորպեսզի աշխատանքի ժամանակ չխրոչտեն:

4) Լավ կլինի, վոր յերբեմն առջևի նստելատեղի շուրջը փայտյա ճաղեր շինվեն, վորպեսզի բանվորը պաշտպանվի ձիու քացիներից:

5) Աշխատանք սկսելուց առաջ անհրաժեշտ է բանվորներին մանրամասն հրահանգներ տալ:

6) Բերքահավաքման մեքենաներին լծել հանգիստ ձիերին: Աշխատանքը հաջողությամբ կկատարվի միայն այն ժամանակ, յերբ մեքենան համաչափ և սահուն ընթանա՝ առանց ցնցումների: Ձիերը ազատ պետք է քայլեն, նրանց հաճախակի չպետք է մտրակել:

Յեթե վերոհիշյալ կանոնները մտքում պահեն, ապա հեշտ կլինի պաշտպանվել դժբախտ պատահարներից:

ԴԱՆԱԿՆԵՐԻ ՄՐՈՒՄԸ

Վորպեսզի դանակները լավ աշխատեն, դրա համար նրանք սուր պետք է լինեն: Դանակները սրել յուրաքանչյուր 3—5 ժամ աշխատելուց հետո, յեթե նրանք բթացել

են: Կարիք չկա աշխատանքը կանգնեցնել և դանակ սրելով զբաղվել. դրա համար ել պահեստի դանակներ պետք է ունենալ: Պետք է սրել հմուտթյամբ և չափավոր կերպով, հակառակ պարագային դանակը պետք յեղածից ավելին կըսրվի: Անշնորհք կերպով սրելու դեպքում դանակի բերանը կթափվի, կկտրվի: Դանակները սրում են յեսանաքարերի վրա, կամ հատուկ սրող ապարատով: Դանակի առանձին հատվածները սրելիս պետք է հետևել, վոր բոլոր հատվածների յեղերը հավասար լինեն և յեղերի թեքությունը համապատասխանի գործարանային հատվածների թեքությանը:

Աշնանը, աշխատանքները վերջացնելուց հետո, անհրաժեշտ է ստուգել մատների պլաստիկաները. յեթե նրանք մաշվել են, ապա պետք է փոխել: Մրելուց առաջ նրանց վրայի կեղտերը մի լավ մաքրել: Նախ քան սրված դանակներ տեղավորելը, պետք է մաքրել նաև մատների արանքները: Կեղտերը մաքրել կարելի յե հասարակ յերկաթե քերիչներով:

ԲԵՐՔԱՎԱԿՄԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԿԱՆՈՆԸ

Բերքահավաքման մեքենաները խնամքով պահելը մեծ նշանակություն ունի: Ձե վոր մեքենան մաշվում է վոչ միայն աշխատանքից, այլ նաև վատ պահելուց: Բերքահավաքման մեքենաները տարվա մեջ մի ամիս հազիվ են աշխատում, իսկ մնացած 11 ամիսներում նրանք պարապ կանգնում են: Արևի, ջրի, քամու ազդեցությունից մեքենաները փչանում, ժանգոտում են:

Գյուղատնտես Տ. Մ. Ուլիտինը՝ իր «Գյուղատնտեսական մեքենաների և գործիքների պահպանումը» գրքույկում

գրում է, վոր «Յեթե յերկրամասի բոլոր գյուղատնտեսական մեքենաների աշխատանքի ժամկետները՝ վատ պահելու պատճառով կըճատվին միայն մի տարի, ապա մինք կկորցնեյինք 12 միլիոն ուլլի»։ Ահա թե ինչքան խոշոր նյութական վնասներ են առաջ գալիս մեքենաների վատ պահելուց։

Թանի վոր բերքահավաքի մեքենաները թանգ արժեն և վատ յեղանակներից շուտ փշանում են, հենց դրա համար ել նրանց դոց շենքերում պետք է պահել։ Յեթե նրանց համար հատուկ սարայներ չկան, այդ դեպքում պետք է ողտադործել կոխողի ունեցած վորեւե ազատ սարայ կամ շենք։

Աշխատանքները վերջացնելուց հետո, մեքենան փոշուց և ցեւից մի լավ պետք է մաքրել։ Փոշին և ցեւը, մեքենաների վրա մնալով, կփչացնեն ներկերը և կժանդոտեցնեն մեքենաների պողպատյա մասերը։

Բոլոր պտտվող մասերը խնամքով պետք է մաքրվեն կեղտից և նավթով լվացվեն, վորից հետո կարելի պիտի չորացվեն և նորից յուղվեն բարձր վորակի յուղով։

Ձմեռ ժամանակ այս մասերը, սովորաբար, յուղվում են թանձր յուղով—տավոտով կամ սոլիդոլով։

Նայելուց և մաքրելուց հետո մեքենան պետք է ներկել։ Ընդհանրապես մեքենաները ամեն տարի հարկավոր է ներկել, վորովհետեւ լավ ներկը դերժ է պահում նրանց փշանալուց։

Կարիք չկա ներկելու այն մասերը, վորոնք ուղարկվում են դործարանից չնեղված վիճակով։ Այսպիսի մասեր են, որինակ, մատները, մատների դավաղանը, կապող ապարառ, դանակները և հնձող-զցող մեքենաների փոցխող ապարառի մասերը։ Այս մասերը տավոտով կամ սոլիդոլով թանձր կերպով պետք է յուղվեն։ Մեքենան պահելու դործը կազմակերպելիս հանել թանգարժեք և շուտ փշանալու յենթակա բոլոր մասերը և պահել չոր շենքերում։ Սովորաբար բոլոր փոկերը հանվում են։ Ձմեռ ժամանակ կաշվի փոկերը

յուղում են գերչակի ձեթով (կատորոտոյե մասը), կամ հալած ճարպով (չաղած), կլորած և փաթաթում և դնում են դարակի կամ սեղանի վրա։

Աշխատանքը վերջացնելուց հետո, դանակները մեքենաներից իսկույն պետք է հանել, տավոտով յուղել և պահել չոր պահեստներում։

Լավ կլինի, վոր դանակները դարսվեյին կանգնած դիրքով՝ հատուկ փայտե ամաններում։

Խուրճ կապող մեքենայի կտավները պետք է հանել և հարդից ու հատիկներից մաքրել։ Կտավները պահել չոր շենքերում։ ցանկալի չէ, վոր նրանք ծալվեն և դարսվեն հատուկ դարակների վրա։ Կտավները թանգ արժեն, դրա համար ել նրանց լավ պահելու վրա հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել։ Հատկապես հետեւի, վոր մկները չփչացնեն։

Մեկ-մեկ պետք է հայել և վերանորոգել կտավները և յեթե կարիք լինի, նորից ծալել և դասավորել։

Բերքահավաքման մեքենաների պահպանումը, ընդհանրապես, բարդ գործողություն է։

Վորպեսզի յեղած տարածությունները խնայողաբար ողտադործվեն, դրա համար անհրաժեշտ է, վոր խոտհար մեքենաների մատնավոր դավաղանները զրվին փոխադրվելու պատրաստ վիճակում, իսկ խոտհար մեքենաները դարսվեն իրար կողքին, շարքերով։

Յեթե կան փորձառու մարդիկ, ապա նրանց միջոցով կարելի չէ մատների դավաղանները հանել և շրջանակավոր (առ ունեցող) անիվները առանձին դնել։ Հնձող-զցող մեքենաները և լորդերեյկաները մեծ մասամբ պահվում են առանց քանդելու, սակայն դանակները, շարժուն ձողերն և փոկերը հանվում են։ Գցող մեքենաների պլատֆորմները կարելի չէ վեր բարձրացնել։ Խուրճ կապող մեքենանսույն պես պահում են առանց քանդելու, բացառությամբ միայն դանակի, փոկի և կտավի, վորոնք առանձին են պահվում։

Ձիաքարը փոցխող մեքենան նույնպես մաքրում են առանց քանդելու, սակայն լծափայտերը հանում են, վորպեսզի մեքենան քիչ տեղ բռնի:

ԲԵՐՔԱՀԱՎԱՔՄԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԱՂԽԱՏԱՆՔԸ ՏՐԱԿԱՏՈՐՆԵՐՈՎ

Վերևում թված բերքահավաքի մեքենաներն աշխատում են ձիերով, բայց միևնույն ժամանակ մի քանի տարի յե արդեն, ինչ սովորներում և խոշոր կոլխոզներում այս ձիաքարը մեքենաները հարմարեցնում են տրակտորներին: Շնորհիվ այն բանի, վոր տրակտորների միջին արագությունը զգալիորեն բարձր է, քան ձիու ընթացքի միջին արագությունը, այդ պատճառով ել ավելի շատ բերք կհավաքվի, յեթե մեքենաները տրակտորով աշխատեն: Բացի այդ, տրակտորները հնարավորություն են տալիս մի որում ավելի շատ ժամեր զործադրելու: «Ֆորդգոնին» կամ փոքր «Խնտերնացիոնալին» հատուկ կցող շղթաների միջոցով կցվում են 3 լորդերեյկա. մի որում այս լորդերեյկաները հավաքում են 20—25 հեկտար, իսկ ձիով աշխատելիս՝ 4—5 հեկտար: Ծիշտ նույն չափով ել բարձրանում է խուրձ կապող մեքենաների արտադրողականությունը, յեթե նրանք ևս տրակտորով աշխատեն:

Մեր յերկրամասում հատուկ տրակտորաքարը բերքահավաքի մեքենաներ առաջիմ քիչ կան, այդ պատճառով ել ձիաքարը մեքենաները տրակտորի ուժով ոգտագործելը խոշոր նշանակություն ունի մեր կոլխոզների և մեքենայատրակտորային կայանների պայմաններում:

Ձիաքարը մեքենաներն ոգտագործելու համար ձեռքի տակ պիտի ունենալ հատուկ կցող շղթաներ, վորոնք տրակտորին հնարավորություն են տալիս աշխատելու մի քանի մեքենաների հետ: Կցող շղթաներն այնպես պիտի կառուց-

վեն, վոր նախ՝ հնարավոր լինի լրիվ ոգտագործելու տրակտորի քաշող ուժը և յերկրորդ՝ տրակտորը հարմար և պարզ յեղանակով կցվի մեքենաներին: Բացի դրանից, շղթաների կառուցվածքը բարդ չպիտի լինի և շղթաները հեշտությամբ պետք է պատրաստվեն: Ձիաքարը մեքենաների համար ամենհարմարները—10-20 ուժանոց տրակտորներն են (10 ձիու ուժ կեռի վրա և 20-ը՝ ճախարականիքների վրա):

Այսպիսի տրակտորների քաշող ուժը հավասար է 560 կիլոգրամի. այդ ուժով կարելի յե աշխատեցնել յերեք լորդերեյկա, կամ յերեք խուրձ կապող մեքենա: Աշխատանքի սովորական պայմաններում յերեք այսպիսի մեքենաների դիմադրող ուժը հավասար է լինում 500 կիլոգրամի:

Ներկայումս բավականին մանրամասն մշակված են այսպիսի կցող շղթաների սխեմաները. այս շղթաներից մի քանիսը աչքի յեն ընկնում իրենց չափազանց պարզությամբ, իսկ պատրաստելն ել համեմատաբար կեան կնստի: Շղթաները շինված պետք է լինեն այնպես, վոր ավելորդ ուժ չառաջացնեն, վորից մեքենաները ծուռ կարող են գնալ:

Բերքահավաքի մեքենաները հաճախ հետևյալ յեղանակով են կցվում. մի տրակտորին—կամ 3 ձիաքարը խոտհար, կամ 3 լորդերեյկա, կամ 2 խուրձ կապող մեքենա: Իսկ հնձող—զցող մեքենաները հաղվադյուռ դեպքերում են միայն աշխատեցնում տրակտորի հետ, նկատի ունենալով այն հանգամանքը, վոր տրակտորի ուժով քաշվելիս՝ մեքենայի փոցխող ապարատն իսկույն կարող է կոտրվել և մեքենան դուրս կարող է գալ իր սարքից:

Խոտ հնձելիս ավելի հարմար է աշխատել խոտհարներով, իսկ հաց քաղելիս—լորդերեյկաներով կամ խուրձ կապող մեքենաներով: Կցող շղթաները կարող են պատրաստվել ամեն մի նորոգող արհեստանոցում:

Լորդերեյկաները կցվում են այսպես.

Առաջին լորդերեյկան տրակտորին միացվում է ան-

միջապես իր առջևի մասով: Բոլոր լորդերեյկաների առջևի մասին լծափայտերի փոխարեն միացվում են յերկաթե քաշող ձողեր: Յերկրորդ լորդերեյկան տրակտորին կցվում է պարանով, վորը գալիս է տրակտորի ողից, անցնում է առաջին լորդերեյկայի պլատֆորմի տակով, շարժուն ձողիկից ծոփում է դեպի հարթ տարածության (պրոչադկա) յետևի աջ անկյունը և ամրացվում այն կրոնշտեյնին (ուսածն յերկաթ, վորի վրա ամրացնում են զանազան մասեր), վորը գտնվում է յերկրորդ լորդերեյկայի առջևի մասում: Յերկրորդ լորդերեյկան նույն ձևով կցվում է յերկրորդին:

Լորդերեյկաների համար կա նաև մի այլ սխեմա:

Տրակտորին կցվելիք առաջին լորդերեյկայից հանվում է նրա առջևի մասը, վարից ամրացվում են յերկու ցցեր, վորոնք կազմում են յեռանկյուն. այդ յեռանկյունի ծայրը միացվում է տրակտորի ողին:

Յետևի յերկու լորդերեյկաների առջևի մասերը չեն հանվում:

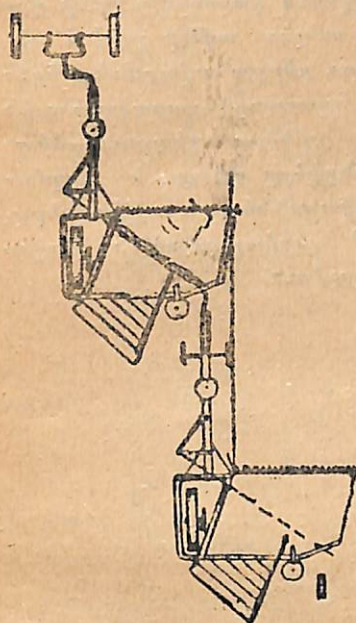
Առջևի յերկու լորդերեյկաների քեղակալի վրա (սնիցա) ձախ կողմից դրվում են կրոնշտեյներ: Կրոնշտեյների ծայրին միացվում է մի շղթա, վորն անցնում է պլատֆորմի տակ՝ շարժուն ձողիկից դեպի յետևի աջ անկյունը:

Շղթան բաց են թողնում պլատֆորմի մոտ շինված ականջաձև ողերից: Պլատֆորմի տակ շղթային փոխարինում է մետաղյա ձող: Շղթայից դուրս յեկած ծայրին միացվում է յետևի լորդերեյկայի առջևի մասը:

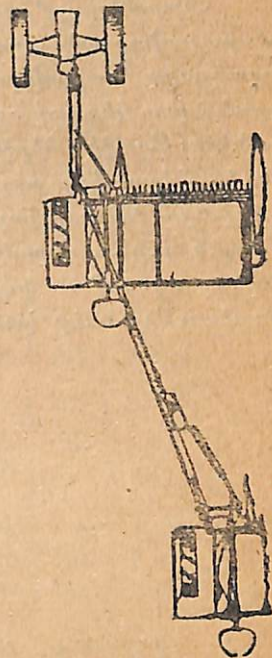
Խուրձ կապող յերկու մեքենաները տրակտորին կցող շղթան նույնպես բարդ չէ: (Տես, նկար 7):

Խուրձ կապող մեքենաները տրակտորով աշխատում են առանց առջևի մասի: Խուրձ կապող առջևի մեքենան տրակտորի ողին միացվում է շարնիրավոր լծափայտով: Յերկրորդը կցվում է յերկաթյա յերկար ձողի ծայրին, վորը (ձողը) ձգվում է առջևի մեքենայի շրջանակի (ուսմ) տակ

շարնիրավոր յերկար լծափայտի վրա: Շարնիրային մեխանիզմը հնարավորութուն է տալիս, վորպեսզի խուրձ կապող մեքենան դրվի զանազան անկյունի տակ, կանոնավորելով, այսպիսով, յերկրորդ մեքենայի ընթացքը:

Նկար 6. Լորդերեյկան սրակ-
տորին միացնող շղթայի
սխեմա.

Նկար 7. Խուրձ կապող մե-
քենան սրակտորին միացնող
շղթայի սխեմա.

Ձիաքարշ խորհարը կցվում է տրակտորին հետևյալ յեղանակով. առջևի մեքենան տրակտորի ողին միացվում է շարնիրով, լծափայտի ողնությամբ: Խոտհարի քառակուսի շրջանակի վրա, հատեւատելի աջ կողմում դրվում է կրոնշտեյն, վորն անվաշրջանակի յերկաթից է պատրաստվում:

Կրօնշտեյնի ծայրին միացվում է փայտե քաշող ձող, վորն իր մյուս ծայրով միանում է յետևի խոտհար մեքենայի լծափայտին: Յերրորդ մեքենան յերկրորդին միանում է այն ձևով, ինչ ձևով վոր միանում է յերկրորդը—առաջինին:

Հնարավորութեան համար պիտի աշխատել, վորպեսզի բերքահավաքումը տրակտորի միջոցով կատարվի, քանի վոր տրակտորը հնարավորութեան է տալիս ավելի լրիվ և արդյունավետ կերպով ոգտագործելու բերքահավաքման մեքենաները: Առաջին հերթին պիտի ոգտագործել տրակտորային մեքենաները, իսկ այդպիսիները չլինելու դեպքում—ձիաքարշները: Վերոհիշյալ աշխատանքները պետք է կազմակերպեն մեքենա-տրակտորային կայանները և սովխոզները, վորոնք ոգնում են կոլխոզներին՝ սոցիալիստական խոշոր տնտեսութեաններ կառուցելու գործում:

Տեղեկություններ բերահավաքի մեքենաների մասին

Բերքահավաքման մեքենաների անունները	Բնութագրական տվյալներ		Մոտավոր քաշ կիլոգրամով	Մեքենաների գինը 1931 թ. խորհրդային պահեստ առանց տարիքի (այս 1 մարտի 1931 թ.)	Մեքենայի արտադրողական ֆ. հեկտարով, ձեռով աշխատելու ժամանակ, 10 ժամով	ՄԱՍՈՒՄՈՒԹՅՈՒՆ
	Ցուան	Մանակներ				
Խոտհար	Լյուբե- րեցկի	4 ¹ / ₂	137	316	130	3,5
	Կոմունար	4 ¹ / ₂	137	320	125	3,5
Լորդերեյկ.	Կարմիր Սկսայ	6	182	468	160	4,0
	Կոմունար	5 ³ / ₄	176	480	150	3,5
Հնձող-դիզոլ	Մայիսմեկ.	5	152	424	175	4,0
	Կոմունար	5	152	440	175	4,0
	Լյուբերեցկ	5	152	432	170	4,0
Խուրձ կապող	Լյուբերեցկ	6	183	831	485	5,0
Չիաք. փոցի.	Սելմաշ	8	244	213	110	6,0

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Բերքահավաքման մեքենաները	հջ. 3
Բերքահավաքման մեքենաների համառոտ նկարա- գրությունը	5
Պտտար մեքենա	5
Լորդրեյկա	8
Հնձող-զցող մեքենա	9
Պուրձ կապող մեքենա	10
Զիաքարշ փոցխեր	12
Ինչպե՞ս սարքել բերքահավաքման մեքենաները	12
Ստուգումը և աշխատանքի դրվածքը	15
Ինչպե՞ս կատարել ամենահատարակ նորոգումները և ինչպե՞ս փոխել մաշված մասերը	21
Նախագծողչաքման ինչպիսի միջոցներ ձեռք առնել աշխատանքի ժամանակ	25
Դանակների սրումը	26
Բերքահավաքման մեքենաների պահպանման կանոնը	27
Բերքահավաքման մեքենաների աշխատանքը տրակ- տորներով	30
Տեղեկություններ բերքահավաքման մեքենաների մա- սին	35

29. Ամբաստանի խորհուրդները (պրիսա)	10
30. Ուսման.— Կուլակուսի վերացումը և խորհուրդներ խնդիրները	7
31. Բոսանցյան.— Համատարած կուլեկտիվացման ավարտումը և 1931 թ. գարնանացանի կամպանիայի խնդիրները	10
32. Կասիով.— Բոլշևիկյան յերկրորդ գարնան մայրական խնդիր- ները	5
33. Վոսկանյան.— 1931 թ. գարնանացանի կամպանիայի գործ- նական խնդիրները	5
34. Նոր կենցաղի յերգեր	20
35. Սոս Լուսինց.— Բանաստեղծություններ	20
36. Լ. Չաչարից.— Հացահատիկի փառքի (Քիզանտ, սովետի մասին)	10
37. Ս. Ս. Անդրեյև.— Կուլտուրական շինարարության խնդիր- ները	7
38. Պ. Յայցև.— Գալերի վոճակը պրիսա 3 գոր.	25
39. Վ. Ծովյան.— Համկոմկուսի (բ) ԿԿ-ի և ԿԿՀ 1930 թ. դեկտեմբերյան պրենումի արդյունքները	5
40. Պյոտրասևս Լ. Վոսկանյան.— Գյուղատնտեսության ֆու- տուրները Հյուսիսային Կովկասում և նրանց դեմ կովկու- զիավոր միջոցները	15
41. Ռ. Վիլյամս.— Միլիոնները վոսքի հանքը բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու	15
42. Ս. Յ.— Կովկաս.— Կոլտոջային շինարարության մասին	15
43. Ս. Մալոսև.— Կոլտոջը լեռներում	10
44. Յե. Այսյոսից.— Կոլտոջային շարժումը և պայքարը կրոնի դեմ	15

ՍԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ ԵՆ ՅԵՎ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՒՅՍ ԿՏԵՍՆԵՆ

1. Հյուս. Կովկ. հարկ. պրոլետարիատի ասոցիացիայի անդամների գր-
վածքները
 2. 16-րդ կուսամագուստի արդյունքները
 3. Հյուսիսային Կովկասի հնգամյակը.— արդյունաբերություն
 4. Խոզաբուծության կազմակերպումը կոլտոջում
 5. Կերի հարցը և սելտացումը
 6. Կենդանաբուծության ավագ բանվորների պարտականությունները
 7. Ձեռնարկ ծխախոտագործության համար
 8. Չափարարություն
 9. Բուհարություն
 10. Աշխատանքի կազմակերպումը յեվ և կանոնների բաժանումը կոլտո-
ջում և ավագույն կոլտոջների փոխը Հյուս. Կովկասում
 1. Տրանսպորտը և կալիչը տեխնիկական ձեռնարկ
 2. Կոմսոմոլը և կուսակցության խնդիրները
- Դիմիլ Բոստոն -Դ., Բուդենովսկի պր., 60, Крайнацыздат.

9-155 6 12 409.

16178

34651 -

Сев.-Кав. Кр. отд. ЦЕНТРИЗДАТА народов СССР.

А. А. Мапыцев

Проверка и уход за уборочными машинами

НА АРМЯНСКОМ ЯЗЫКЕ